

Zöldkód

Záródolgozat

Nagy Katalin
II. magyar

Témavezető: Kis Tamás

2006., Debrecen

1. Bevezetés

Záródolgozatom témája a magyarországi drogfogyasztók szlengje. Az elmúlt években a kábítószerhasználók száma nagy mértékben nőtt, ezt mutatják a különböző statisztikák és a tapasztalat is. Az ENSZ 2005-ben, Európai Unió országaiban végzett felmérése szerint a 15 éves diákok 15%-a már kipróbálta a kannabiszt, a 15-29 évesek 24%-a pedig legalább egyszer élt valamilyen kábítószerrel. Magyarországon az elmúlt öt évben háromszorosára nőtt a fogyasztók száma. Kimutatták, hogy a budapestiek pedig másfélszer nagyobb arányban használnak tiltott szereket, mint a vidékiek. A legtöbb alkalmi fogyasztó középiskolás diák, vagy egyetemi hallgató. Szokás a szociálisan labilis helyzettel indokolni a kábítószerfogyasztást, de a tapasztalatok azt mutatják, hogy egyre nő azoknak a száma, akik csupán kíváncsiságból nyúlnak az illegális tudatmódosító szerekhez. Mégis, általánosságban elmondható, hogy a leginkább veszélyeztetettek a társadalom alsó vagy felső peremén élő fiatalok, akik azért használnak drogot, mert kiúttalanak látják helyzetüket, vagy pedig nem kapnak elegendő törődést környezetüktől.

A legdivatosabb drogok ma Magyarországon az ún. lágydrogok¹, melynek csoportjába a kannabisszármazékokat, az LSD-t, egyes gombákat és a diszkódrogokat sorolják. Dolgozatomban az ezeket fogyasztók szlengjével foglalkozom, előtérbe helyezve a marihuánával és amfetaminszármazékokkal (speed, extasy) kapcsolatos kifejezéseket.

Felmérésemet az ország három különböző területén végeztem: a keleti régióban (Debrecen, Nyíregyháza), Kecskeméten és Budapesten és környékén.

¹ RÁCZ (2000) szerint a kábítószer felosztása lágy, ill. kemény drogokra tudománytalan, mert a hatás a drog, egyén és környezet hármasságában alakul ki, ezért sok keménynek nevezett szer néhányszori használata nem biztos, hogy veszélyesebb, mint a „lágy” drogok fogyasztása.

2. A szleng és a szlengkutatás

A II. Világháborút megelőző időszakban a nyelvészek elzárkóztak a szlengtől és annak kutatásától, káros jelenségként tartották számon, és javarészt csak elítélő tanulmányok születtek róla. Külföldön ugyan hamarabb felismerték értékeit, de a véleményeket igencsak megosztotta. Chesterton angol költő például ezt írja: „*A szleng az egyetlen állandóan áramló költészetfolyam. Valamely névtelen költő nap mint nap varázslatos mintát sző a köznap nyelvéből...*”. Flower azonban így ítéli el: „... *a szleng a nagy megrontó tényező, amely múlandó és mindent megfertőz maga körül.*” (PATRIDGE 1950).

Magyarországon a helyzet hasonló volt. A szleng, mint műszó csupán 1980-ban jelent meg először PÉTER MIHÁLY cikkjében (Nyr. 104:273). Az ezt megelőző időszakban a nyelvészek mindig csak a szleng egy kis darabkáját vizsgálták, s nem is volt egységes fogalom a jelenségre: hívták argónak, jassznyelvnek, tolvajnyelvnek, ifjúsági nyelvnek és pesti nyelvnek is. Négy fontos tanulmányt említenék meg, amik meghatározóak voltak a magyarországi szlengkutatásban:

BÁRCZI (1930: *A pesti nyelv*) jelentős munkát írt a szlengről, amit a tolvajnyelvvél tett egyenlővé, ezzel meghatározva a további kutatások irányvonalát is.

KOVALOVSKY (1963: *Az ifjúság nyelve*. Valóság VI/5: 66—77) tanulmánya újabb fordulópontra volt, inentől már az ifjúsági nyelv, mint szleng kimerítő fogalom lett mérvadó.

ZOLNAY és GEDÉNYI (1945–1962, 1967: *A magyar fattyúnyelv szótára 1—24*. Kézirat. Budapest) tanulmánya sajnos nem volt nagy hatással a honi kutatásokra, de érdeme, hogy ez az első összefoglaló szlengtörténeti- és magyarázati publikáció.

Végezetül KOLOZSVÁRI GRANDPIERRE (1965) cikkét említeném meg, aki először próbálta megragadni a szleng lényegét, bár definícióval nem szolgál:

„Pontos meghatározás az argóról nincsen, nem is igen lehet. Ahelyett tehát, hogy a fogalom amúgy is reménytelen meghatározásával próbálkoznánk, inkább kerüljük meg, utazzuk körül a jelenséget” vallja.

A '80-as évektől fellendült a szlengkutatás hazánkban, amit jól mutat a tematika bővülése: a rendőrök, számítástechnikai szakemberek, börtönlakók, katonák, drogosok és egyéb csoportok jellegzetes szóhasználatára felfigyelve a nyelvészek érdemben próbálnak foglalkozni a témával. Számos kutató érdeklődését keltette fel a szleng, melynek fő különlegessége gyors változósága: a szemünk előtt zajlanak le olyan folyamatok, melyek a köznyelvben évtizedeken keresztül mennek végbe.

Bár a kutatások fellendültek, pontos definíció még nem született a szlengre, talán soha nem is fog. Ennek egyetlen oka az lehet, hogy valóságra nem lehet nyelvi absztrakciókat kényszeríteni. A meghatározás mégis szükséges ahhoz, hogy a nyelvészek vizsgálhassák a jelenséget.

PATRIDGE egyik legjelentősebb tanulmányában (1950: *Szleng ma és tegnap*) összegyűjtött néhány idézetet a szleng meghatározásáról, és 15 pontban feltárta keletkezésének okait. Ebben a tanulmányban olvasható az Oxford szótár definíciója is, ami a szlenget a sztenderd, művelt nyelvhasználat alatt számontartott, rendkívül kollokvális nyelvváltozatnak tekinti, amely új vagy speciális értelemben használt már meglévő szavakat foglal magában.

Ma Magyarországon ORSZÁGH L. definícióját veszik alapul, mely szerint *„szlengen értjük azokat a kérészéletű új szavakat, vagy a régi szavaknak azokat az új jelentésváltozatait, melyeket a hétköznapi élőbeszéd a tréfás hangulat keltése vagy a kifejezés színességének fokozása kedvéért használ.”* (ORSZÁGH 1996:361).

3. A szleng általános jellemzése

A szleng két szempontból közelíthető meg: egyrészt mint szó- és kifejezőkészlet, másrészt mint sajátos nyelvhasználati–stilisztikai forma (KIS 1997: 244).

KIS T. (1997: 241) azt állítja, hogy a szleng nyelvi univerzálé, s létrejöttének alapfeltétele egy olyan beszélőközösség, melynek tagjai napi intenzív beszédkapcsolatban állnak egymással. Természetesen minél intenzívebb a kapcsolat, a szlengjelenségek annál gyakoribbak lesznek a beszédben. Nem tekinti a szlenget köznyelvi jelenségnek, hanem azt vallja, hogy a szlengnek szüksége van egy hordozóra, bázisnyelvre, (lehet nyelvjárás vagy köznyelv) amiben megjelenhet. Tehát a szleng nem önmagában jelentkezik, hanem átítatja a köznyelvet (bázisnyelvét, hordozóját), és vele egyszerre. A bázisnyelvtől függ, hogy az adott pillanatban egy szó szlengnek minősül-e. A drogos szleng esetében ez nagyon jól megfigyelhető, ezt a dolgot végén található szótár szavai is igazolják.

Ezzel szemben PÉTER (1980: *Szleng és költői nyelvhasználat*. Nyr. 104:273-281.) a szlenget köznyelvi jelenségként értékelhető csoportnyelvnek tekinti, mely csak szókincsében és frazeológiájában tér el a köznyelvtől.

A szleng csoportokra bontása előtt meg kell jegyezni, hogy ezek a kategóriák nem különülnek el egymástól élesen a beszédben, a szleng nem homogén nyelvváltozat. Ennek ellenére a legjellemzőbb vonások alapján csoportok állíthatók fel a lexikális szlengre vonatkozóan. KAUFRTTEN az angol szakirodalomban ismert általános- és speciális szleng kettősségét továbbtagolva alkotott meg kategóriákat, mely szerint hátfő szintet különböztethetünk meg: kiscsoport–szlenget, nagycsoport–szlenget és közszlenget. Kiscsoport–szlengnek nevezzük a beszélőközösségek valóságban létező szlengjeit. A

nagycsoport–szlengek olyan kiscsoportok szlengjeiből absztrahálódnak, amelyek valamiben azonosak, így átfedés, érintkezés alakul ki közöttük. Ezek lehetnek helyi– vagy szakszlengek. A közszlenget pedig a helyi– és szakszlengek széles körben elterjedt szavai alkotják.

A társadalomban léteznek nyitott vagy zárt csoportok, illetve a kettő közötti átmenetek. A szlengjelenségek gyakorisága a csoportban a beszédkapcsolat intenzitától függ. A zárt csoportokban a szleng a kommunikációnak sokkal meghatározóbb eleme, mint a nyitottakban. Ennek oka, hogy a zárt csoportok (börtön, laktanya, bentlakásos intézmények) tagjai egymásra vannak utalva, jóformán csak egymással beszélgetnek, és ennek során a szlengjelenségek száma annyira elszaporodhat, hogy egy kívülálló már csak nehezen érti meg beszédüket. A tisztán zárt csoportok tagjainak beszédmódja emellett le is egyszerűsödik, mert kevesebb beszédhelyzethez kell alkalmazkodnia, mint egy szabad, nyitott csoportban lévő embertársának. (KIS 1997: 247–54).

A leírtak alapján a drogos szleng nem sorolható egyértelműen sem a nyitott, sem a zárt kategóriába, de mindkettő tulajdonságait magán hordozza. Ennek a csoportnak a beszédmódja nagyon összetett, mert egyszerre két normarendszernek is meg kell felelnie, tagjai szabadon érintkezhetnek más csoportokkal (így nyitott), beszédmódjuk ennek következtében nem egyszerűsödik le, azonban ismernek egy olyan szlenget és értékrendet, mely csak saját kis csoportjuk meghatározója (így zárt), és eltér az általánosan elfogadottól. Mivel szabadon érintkeznek más csoportokkal, szlengjük jó része át is szivárog ezekbe. Legjobb példa erre az ifjúsági nyelv, melyben jelentős számú drogos kifejezés található, módosult értelemben, pl.: *fless, para, oltás*.

4. A drogosok helyzete

A kábítószerfogyasztókat deviáns csoportként tartják számon Magyarországon és a legtöbb külföldi országban egyaránt, bár a kenderszármazékok fogyasztóival szemben egyre elnézőbbek Hollandiában és Angliában. Nem térek ki az egyes drogok bemutatására és hatásmechanizmusának elemzésére, mert ez nem nyelvészeti feladat, néhány érdekességet azonban megemlítek.

A drogfogyasztás azért deviáns viselkedés, mert eltér a megszokottól, azoktól a normáktól, amelyeket egy közösség jelentős része elfogad (GIDDENS 1997: 139). Ebből adódik, hogy a deviancia viszonylagos fogalom, a deviánsnak titulált viselkedés egy eltérő kultúrában lehet általánosan elfogadott, tehát, aki deviáns, nem feltétlenül rossz. Mi van például akkor, hogyha a szőlő nem terem meg Európában, de a Himalája és Hindukus lejtőin igen, földrészünkön viszont elterjed a Cannabis Sativa?

„Akkor az van, hogy Siva, amikor dülva-fülva elrohan hazulról, egy présházban lel nyugalomra, ott jól leissza magát, és ezzel boristenné lép elő, követői azóta is borral tisztelik istenüket, papjai nem füveznek, viszont ismerik a misebor fogalmát és erősen örvendenek neki. Ugyanakkor viszont Dionüszosz jobb híján a kender istene lesz...” (VÁNCSA 2003).

Emellett az orvostudomány nem tesz különbséget a legitim és illegitim szerek között, mert a legális szerektől (alkohol, koffein, nikotin, nyugtatók) is kialakulhat olyan erős függőség, mint az illegálisakkal kapcsolatban. Érdekesség, hogy a kokain és a heroin az agynak ugyan arra a részére gyakorol hatást, mint a nikotin (RÁCZ 2000: 16, 26).

A drogos magatartást ezek az „igazságtalanságok” erősen befolyásolják. Jogosan kifogásolják azt, hogy míg a családját bántalmazó alkoholistát figyelmen kívül hagyja a törvény, a véletlenül füves cigivel lebukó gimnazistát hosszas procedúráknak vetik alá, eltanácsolhatják iskolájából, s örülhet, ha nem kerül intézetbe, vagy ha idősebb, börtönbe – amellett, hogy az esetek nagyrésztében ezek a fiatalok senkit nem bántanak, nem lopnak, sokszor rendezett háttérrel és kiemelkedő vagy átlagos képességekkel rendelkeznek. Igaz, megszegik – az orvosi szempontokból erősen kifogásolható – törvényt.

Kérdésemre, hogy miért használ szlenget, az egyik fiú a következő választ adta: *„azért, mert a drogos lázad a törvény ellen, nemcsak abban, hogy azt fogyaszt, amit szeretne, hanem abban is, hogy úgy nevezi, ahogy akarja, nem pedig ahogy azt előírják”*. A kérdőívek alapján a leggyakrabban említett okok egyébként a titoktartás, a csoporthoz való tartozás kifejezése, az egymás jobb megértése és a változatosság igénye voltak.

6. A drogos szleng felépítése

A következőképpen képzelem el a kábítószeres szleng felépítését: léteznek alapszlengszavak, csoportszavak (helyi és társasági), illetve egynapost szlengszavak. Természetesen egy kiscsoport mindhárom kategóriának a szavait használja.

a) **Alapszlengszavak** – minden fogyasztó ismeri, az ország egész területén, függetlenül kortól, végzettségtől, és egyéb tényezőktől. Ezekre a szavakra főleg azért van szükség, hogy a kereskedelem zavartalanul működhessen, másrészt vannak olyan drog kiváltotta

hatások, amiket azonos szavakkal illetnek egymástól függetlenül is. Ilyen szavak például a *para*, *fless*, *halu*, *fű*, *csoki*... stb.

b) **Csoportszavak** – használatuk egyes társaságokhoz, egy adott helyhez, vagy pedig egyszerre mindkettőhöz tartozik. Ezeket a szavakat egy-egy csoporton belül használják és/vagy alkotják, de ez nem zárja ki azt, hogy másik csoport is ismerje vagy használja ezeket a kifejezéseket, vagy egy részüket – ezt a csoportok közti átfedés magyarázza. Vannak olyan szavak is, melyek kifejezetten egy-egy helységhez köthetők. Ilyen például a debreceni *babi* (=kannabisz) vagy a pesterzsébeti *cseresznye* (=kannabisz).

Egy csoporton belül használhatnak több szót is egy dologra, de egyet is. Pl.: a füves cigarettába való szűrőt (összetekert papírdarab) nevezik *tipnek*, *csigának*, *kartonnak*, de simán *papírnak* is, a cigaretta tekeréséhez szükséges cigaretta papírt pedig *cépének*, *rollnak*. Ezeket a szavakat mindig azért alkotják, mert valamilyen funkciót töltenek be, hasznuk van, egyszerűbb, rövidebb, gyorsabb, praktikusabb, biztonságosabb így nevezni a kábítószerrel kapcsolatos eszközöket, érzéseket, tevékenységeket. A következő csoport szavaitól ebben térnek el.

c) **Egynapos szlengszavak** – ezeket pusztán a szórakozás, unaloműzés, a drogok hatására túltengő asszociációs készség levezetése céljából gyártják. Az előző csoport kifejezései között is találunk humorosakat, de ebben a kategóriában szinte kivétel nélkül csak ilyenek találhatók: *halumínium*, *beszített lovagok* (a Star Wars Shitek bosszúja utáni epizódról szabadon hívta így magát néhány kenderfogyasztó), *kézműves szakkör* (egyszerre többen készítenek *trükkös cigi*t körben ülve). A legtöbb szókapcsolat ebben a csoportban található.

7. Szóalkotásmódok a drogos szlengben

A legfontosabb szóalkotási mód az érzelmi szóalkotás, de ez nem tekinthető valódinak. A szlenghasználók érzelmi szűrőn keresztül szemlélik a világot (KIS 1997: 245). Itt a valódi szóalkotásmódokkal foglalkozom, a KIS T. által elfogadott PAPP ISTVÁN féle kategóriák alapján (KIS 2002), illetve CSIKÓS KRISZTINA munkájából is merítettem (CSIKÓS 1999). Csak azokat a kategóriákat használtam fel, amik a drogos szlengben fellelhetők.

Külső szóalkotás

Idegen szavak átvétele és meghonosítása – a drogos szlengben igen gyakoriak az idegen átvételek. Ennek legfőbb oka, hogy a kábítószer nagy része külföldről, főleg nyugatról érkezik hazánkba. Az angol–amerikain (*fless*, *dzsoint*) kívül indiai eredetű szavakat is találhatunk a szlengben, mint például a *gandzsa* szó.

Régi szavak felújítása – az érdekesség, különleges hangzás miatt kedvelik. Pl.: *herbárium*, *herba*, *granulátum*.

Nyelvjárási(as) szavak – az emocionális töltés erősebb kifejezése érdekében használják, hangsúlyozás céljából. Pl.: *kiszzenlít*, *típés*

Belső szóalkotás

1) **Jelentésbeli szóalkotás** – a szó jelentésének megváltozásával új értelmet kapnak a szavak. Fajtái:

a) Névátvitel

– Hasonlóságon alapuló: a drogos szlengben nagyon gyakori, termékeny szóalkotási mód, legtöbbször alaki és/vagy színbeli hasonlóságon nyugszik. Pl.: *hasis* → *csoki, szar, gyanta, gyurma, fű* → *zöld, zöltség, gumó, gaz, gyp.*

– Érintkezésen alapuló: egyes szintetikus anyagok (LSD, extasy) megnevezései között találhatóak ilyen szavak, mert ezeket gyakran figurával, feliratokkal, képekkel díszítik. Pl.: *LSD* → *pipacs, úrhajó, duplahofi, napocska; extasy* → *szmájli, MTV, eiffel-torony, békegalamb...stb.*

b) Jelentésátvitel

– Hangalakon alapuló: *marihuana* → *marcsi, mariska, méri, marihónalja; extasy* → *eki, keki, keksz.*

– Érintkezésen alapuló: jelentésszűküléssel, pl.: *papír, cigi*; vagy jelentésbővüléssel, pl.: *fles, para.*

2) Alaki szóalkotás – a szó alakjának megváltozásával jön létre új szó.

a) **Szóösszetétel:** két önálló jelentésű szóból egy harmadik jön létre. Ezek általában alárendelt összetételek: *zöldkód, fűbeteg, marihónalja*; vagy jelzős határozós összetételek: *feldob, leszállósáv, szétszív, bekómál, lejön*. Ritkán mellérendelők: *nemtéma, nemadja*.

b) **Ikerítés :** egyetlen olyan ikerszót találtam munkám során, melyben az összetétel első tagja hordoz magában fogalmi jelentést: *jódszó – modzsó*

c) **Szóképzés:** ige- és névszóképzőkkel, kicsinyítő-becéző képzőkkel, speciális képzőkkel történik:

Igéképzők

Deverbális verbumképzők (igéből igét képző képzők):

- g (-og/-eg/-ög): *kattog, pörög*
- gat/-get: *forgat, rongat*
- ít: *terít, hasít, szakít, borít, bekészít*
- aszt/-eszt: *punnyaszt*
- ódik/-ődik: *szívódik, feldobódik, vágódik*
- hat/-het: *olthat, parázhat, dzsangázhat*
- tat/-tet: *flesseltet, haluztat*

Denominális verbumképzők (névszóból igét képző képzők):

- z(ik): *füvezik, spanglizik, cumózik*
- ul/ül: *zöldül, lassul, sztondul*
- ol/el: *flessel, filingel, slukkol*

Névszóképzők

Deverbális nomenképzők (igéből névszót képző képzők):

- ás/-és: *szívás, fújás, pájpolás, pangás*
- ól/-ő: *csavaró, gyorsító, tépő, pangó*
- ós/-ős: *levágós, parázós, flesselős*
- ható/-hető: *tekerhető, szívható, fújható*

Denominális nomenképzők (névszóból névszót képző képzők):

- cska/-cske: *füvecske, cuccoska, ekszecske*
- ka/-ke: *haska, mariska, herka, spurka*
- i: *eki, laszti, szpidi, zözi*
- s: *füves, motyós, cuccos*
- ság/-ség: *zöltség, okosság*
- ász/-ész: *füvész*

Speciális képzők – a köznyelvben nem használjuk őket.

-csó: *lecsó, hercsó*

-esz: *motyesz, cumesz, dzsodzsesz, gandzsesz*

-nyó: *trinyó, grenyó*

-ó: *kokó, dzsodzsó, cumó, haló*

-linó: *kokkolinó, paralinó*

Korcs alakulatok

Mozaikszó alkotás

A hosszadalmas nevek lerövidített, önálló szóként elterjedt változatai a mozaikszavak. Pl.: *LSD (elesdé)* < *lisergsav-dietilamid*; *THC (téhácé)* < *tetrahidrocannabinol*; *CP (cépé)* < *cigarettapapír*.

Szórövidítés

A szó végéből vágnak le. Pl.: *mari, maris, méri* < *marihuána*; *koksz, kokó, kóla* < *kokain*; *ex, eki* < *extasy*

Szóösszerántás

Két önálló szóból egy harmadikat alkotnak: *füveretta* < *fű + cigaretta*

Hangátvetés: *gandzsa – dzsanga, gyors – gyros (girosz)*.

8. Összegzés

Dolgozatomban a magyarországi hallucinogén anyagok (hasis, marihuana, LSD, trip, gomba) és amfetamin- származékok (extasy, speed) fogyasztóinak

szlengjét vizsgáltam. Ezeknek a drogoknak a fogyasztói nem élnek olyan elszigetelt, zárt, társadalommal nemigen érintkező közösségekben, mint a „kemény” drogtól (kokain, crack, heroin) függők. Ők ugyanúgy a társadalom szerves részei, és a közhiedelemmel ellentétben nem annak periferiáján élnek, az esetek nagy többségében nem lopnak, rabolnak, ölnek azért, hogy kábítószerhez jussanak. Szociális szempontból két részre oszthatók: vannak, akik a túl rossz, vagy túl jó anyagi, családi körülmények miatt kezdenek el drogozni, tőlük ez egyfajta néma segélykéresként fogható fel. A másik oldalon viszont olyan fiatalokat találunk, akiknek nincsenek komoly problémáik, normális háttérrel, egészséges jövőképpel és ambíciókkal rendelkeznek. Számukra a „suli után elszívok egy dzsangát” ugyanazt jelenti, mint a húsz évvel ezelőtti középiskolás generáció „sutyiban pálinkázása”.

A számadatok alapján nehéz lenne egyetérteni azzal a kijelentéssel, hogy aki kipróbálja a drogot, az deviáns. Ez alapján ma az Európai Unióban a 15 és 29 év közöttieknek legalább a 24%-a deviáns. Magyarországon, és főleg Budapesten és környékén a helyzet hasonló. Deviánsnak számít az, aki eltér a többség által elfogadott normáktól, a normák azonban lassan de folyamatosan és biztosan változnak.

A kábítószeres szlenget rengeteg szempontból érdemes vizsgálni. Dolgozatomban a hangsúlyt szlengjük felépítésére és szóalkotásmódjukra fektettem. Ezeket a szempontokat el lehetne mélyíteni, azonban a rendelkezésemre álló idő nem tette lehetővé az ennél átfogóbb gyűjtőmunka elvégzését.

Összegzésképp – a drogos szleng magán hordozza mind a nyitott, mind a zárt szlengtípusok vonásait, KARTTUNEN felosztása szerint leginkább a szakszleng típusába sorolható. Szlengjüket hármas tagolással osztottam fel, mely tartalmazza az alapszavak, a csoportszavak (azon belül helyhez és társasághoz köthető típusok) és az egynapost szlengszavak kategóriákat. Szóalkotásmódjuk igen sokrétű, speciális képzőket is használnak. Az érzelmi szóalkotás fokozottan

érvényesül szlengjünkben, ami a dolgozathoz mellékelt szótár szavain is észlelhető.

Az utolsó oldalon találhatóak képek az említett kábítószerekről.
(<http://www.drognet.uw.hu/keptar/keptar.htm>, 2006. május 14.)

Drogszleng - szótár

Elsősorban a kenderszármazékok és diszkódrogok (extasy, speed, LSD) fogyasztóinak szlengje alapján készült, a teljesség igénye nélkül

A

acid fn; LSD [*<ang. acid 'sav'*]
adja ige; kábítószer pozitív hatásának kifejezésére szolgáló szó; *Adja magát ez a cucc!*
agyal ige; kábítószerrel akar szerezni
alkot ige; marihuánás cigarettát készít; **csavar, teker, pödör**
amortizál ige; kábítószer negatív hatása az emberre; *Csattra amortizált a motyó: Teljesen leépített a drog (pillanatnyi); olt, csattravág, lehúz*
angyaltrombita fn; növény, hallucinogén anyagot tartalmaz
anyag fn; kábítószerek általános elnevezése; **motyó, cucc, cumó, granulátum, téma, témárium**
asztal fn; félbehajtott papírlap (legtöbbször szórólap) melyen **megtekerik** a marihuánás cigarettát; **pult**

B

babaruha fn; LSD
bedtrip fn; kellemetlen drogos élmény; [*<ang. bad trip 'u.a.'*]
bajusz fn; marihuana (Szabolcs-Szatmár-Bereg megye)
barna fn; hasis vagy heroin megnevezése; **csoki, szar, gyanta** -->hasis

baseballütő fn; marihuánás cigaretta
beáll ige; kábítószer pozitív hatása; *Beálltam, mint a klinikai halál.; bekészül, odabasz...*
befektetés fn; drogra szánt pénz
befőtt mn; mennyiségi fogalmat kifejező szó (*egy befőtt: egy gramm*); *Vettem egy befőtt cseresznyét: Vettem egy gramm füvet.*
behív ige; invitálni vkit, hogy szívjon a marihuánás cigarettából
bélyeg fn; LSD
berongál ige; kábítószer negatív hatása; *Berongál a cucc.*
beszít lovag fn; marihuánát fogyasztó; **füves**
betép ige; marihuánás cigarettát fogyaszt; **szív, fúj**
beton fn; gomba (pszichobilin tartalmú hallucinogén gomba)
beüt ige; pozitívan hat a drog; **odabasz, adja...**
bicikli fn; extasy
bogyó, bogyesz fn; extasy
borulás ige; kábítószer okozta kellemetlen érzés; *Megborultam ettől a cigittől.*
bumbata fn; marihuánás cigaretta
bukta fn; marihuana

C–CS

ceruza fn; marihuánás cigaretta;
rakéta, cigi, spangli...

cépé fn; → cigaretta papír, ezzel
tekerik meg a füves cigit.

cigi fn; marihuánás cigaretta

cigirevaló fn; a szokásos adag
mértéke (ált. negyed gramm), amit
egy füves cigibe megtekernek

cucc fn; kábítószer; **motyó, anyag,**
téma, témárium, granulátum

cumó fn; kábítószer; ld. előzőek

c-vitamin fn; extasy

csár fn; marihuána

csatt mn; drog kiváltotta jó érzés;
Csattra vágott ez a dzsoja!

cseresznye fn; marihuána; **fű, zöld,**
zözi, bukta, bajusz, mari,
mariska...

csík fn; a por állagú szereket (pl.
speed) csíkokra osztják; *Feltolom*
ezt a csíkot.

csili-vili mn; kábítószer hatására
létrejövő pozitív állapot

csoki fn; hasis; **szar, gyanta, barna**

csumpi fn; egy gramm marihuána;

befőtt, adag

D–DZS

dob ige; 1. drogot vesz magához:
Bedobja az ekít. 2. feldobott
hangulatba kerül: *Megdobja a cucc.*

dzsanga fn; marihuána [$>$ ind. janga
'ua.']

dzsoint fn; marihuánás cigaretta
[$>$ ang. joint 'ua.']; egyéb alakjai:

dzsó, dzsoja, dzsola...

E

egy perc fn; egy gramm marihuána

eki fn; extasy; **ex, keksz, laszti,**
labda, kerek...

Eles Dénes fn; LSD; **papír, lap,**
pipacs, szmájli, hofi...

emdéma fn; MDMA<
metiléndioxi-N-metanfetamin;

extasy, eki, ex...

espé fn; speed; mozaikszó (SP);
spuri, spurka, gyors, gírosz...

ex fn; extasy; rövidítés; **eki, keksz,**
ex, laszti, labda, kerek...

F

fagyfi fn; marihuána

fecske fn; heroin adagolására
szolgáló tű; **pisztoly, tű**

fehér fn; 1. speed és 2. heroin
elnevezésére is használják

fehér ösvény fn; heroin vagy speed
adagja, melyet néhány centi hosszú
vékony csíkokra osztanak egy
üveglapon vagy tükrön; **út, utca,**
csík

fehér út fn; heroin vagy speed
adagja; **utca, ösvény, csík**

feldob ige; drog hatására pozitívan
érzi magát, jókedv, **pörgés**
kifejezése;

felni fn; extasy

félreég ige; rosszul ég a marihuánás
cigi – ilyenkor **rá kell nyálazni**

fenyőtoboz fn; hasis

feszülés ige; kábítószerhiány okozta
érzés; **kattogás**

fless fn; azoknak a szokásostól
eltérő valós vagy vélt
tapasztalatoknak az összefoglaló
elnevezése, **amelyeket** a
drogfogyasztó a szer hatása alatt
érez

forogat ige; a drog hatása a személyre, ált. negatív
fosson van ige; a drog hatása a személyre ált. pozitív
fújni ige; marihuánás cigarettát fogyasztani; **tépni, szívni**
fű fn; a marihuana általános elnevezése; **dzsó, gandzsa, gambi, zöld, zözi...**
fűbeteg mn; olyan személyre használják, akinek marihuana hiánya van; **kattog**
füst fn; marihuana
füveretta fn; marihuánás cigaretta

G

galóca fn; hallucinogén gomba;
kalap, kalap úr
gambi fn; marihuana
gandzsa fn; marihuana
gatyán van 1. a szer miatt rosszullét lép fel 2. nincs pénze, *le van gatyásodva*
grassz (grass) fn; marihuana
grínpisz fn; olyan marihuánás cigi, amiben csak drog van, és nincs dohánnyal fellazítva [*ang. szl. greenpeace 'u.a.'*]
gumó fn; marihuana
gunnyi fn; marihuana
gugolós, gugolósát fn; ld. **sát**, csak itt a műveletet gugolva kezdik, és közben folyamatosan, lassan felegyenesednek.

GY

gyanta fn; hasis
gyep fn; marihuana
gyors, gyorsító fn; speed
gyorsulás fn;
amfetaminszármazékok (speed,

extasy) hatására fellépő mozgáskényszer; **pörgés**
gyökér fn; marihuana
gírosz fn; speed; **gyors, spuri, szpidi**

H

hambi fn; 1. marihuana 2. hasis
hasít ige; marihuánás cigit szív; **szív, fúj, pájpol**
haska fn; hasis
háss fn; hasis
herba fn; marihuana
hercsi fn; heroin
herka fn; heroin
hernyó fn; heroin
hó fn; 1. heroin 2. speed
hofi fn; LSD

I

ica, ilonka fn; i-por (lónyugtató)
inhalál ige; belélegzi a marihuánás cigaretta füstjét egy kisebb, zárt helyiségben

J

jár a keze marihuánás cigit készít;
teker, sodor, pödör
jó fn; kábítószer, általában marihuana vagy hasis
jodzso-modzso fn; tréf; marihuana
joker fn; marihuana

K

kalap, kalapos, kalap úr fn; hasis
karcsú mn; túl kis adag marihuana/hasis
karika fn; extasy; **kerek, labda, laszni, felni**
kattog ige; droghiánya van; *Kattogok, mint a toronyóra.*

kavics fn; kemény marihuana - gumó
kerek, kerék fn; extasy
kész, kíz fn; pozitív állapot, melyet a drog idéz elő; *Tökkész vagyok.*
készenléti állapot fn; pozitív állapot, melyet a drog idéz elő
készül a fondorlat ige; marihuanas cigaretta készül
kézműves szakkör fn; olyan emberek csoportja, akik éppen marihuanas cigarettát készítenek körben ülve
kivan ige; rosszul van a drogtól
kokkolinó fn; tréf; kokain
kokó fn; kokain
koksz fn; kokain
kóla fn; kokain
korong fn; extasy
kő fn; kemény gumós marihuana

L

labda, laszti fn; extasy
landol ige; elmúlik a drog hatása;
lejön, leszáll, ledzsal
lap fn; LSD
laska fn; hallucinogén gomba;
kalap, kalap úr...
lazul ige; élvezi a kábítószer hatását; **flessel**
lecsó fn; LSD
ledzsal ige; elmúlik a kábítószer hatása; **lejön, leszáll**
lehúz ige; 1. rossz minőségű drog hatása; **leolt, bepunnyaszt** 2. < aki nem ismeri a **díler**t, az csak közvetítő emberen keresztül tud drogot vásárolni. Rosszabb esetben ez úgy működik, hogy a vevő előre odaadja a pénzt a közvetítőnek, aki aztán vagy visszajön a droggal,

vagy nem. Ha nem, akkor lehúzott.
> **lerántás, átbaszás**
lejön ige; ld. **ledzsal**
lekvár fn; marihuana
leránt ige; ld. **lehúz**
leszállóág, leszállósáv fn; olyan állapot, amikor már kezd elmúlni a drog hatása
levágós mn; fenáll a veszélye, hogy mások rájönnek arra, hogy kábítószer fogyasztanak a feltűnő viselkedés vagy beszéd miatt.
liszt fn; speed
lucy fn; LSD

M

máktea fn; mákból készített speciális főzet
manna fn; marihuana vagy hasis
maradona fn; kokain
marcsi, mariska, méridzsén, marihónalja fn; marihuana
meszka fn; <meszkalin; kaktuszfajta, mely hallucinogén anyagot tartalmaz
móka fn; drog
mókázás ige; drogozás
motyó, motyesz fn; drog

N– NY

narkó fn; kábítószer, inkább csak a veszélyesebb szerekre használják (kokain, heroin, crack...)
narkózik fn; kábítószer fogyaszt
nemadja ige; nem jó minőségű a drog, nincs hatása
nemtéma ige; ld. előző
növény fn; 1. marihuana, hasis 2. gomba
nyalcsi, nyalóka fn; heroin

nyúlpunci fn; mikor valakinek kicsi és vörös a szeme a marihuanás cigarettától – mint a ~

Ó - Ö

ó fn; ópium

off fn; vége van a droghatásnak; [*<ang. off 'kikapcsolva'*]

okos, okosság fn; drog

oltás fn; minden negatív dolog, pl. ha nem jön be a drog, ha nem lehet kapni, ha nincs rá pénz

over, óver fn; elmúlt a drog hatása

öcsi fn; marihuana

P

padlóra vág ige; pozitív vagy negatív hatását is jelentheti a drognak; **szakít**

odabasz ige; nagyon jó a drog;

bejön, flesseltetés

pájpól ige; marihuanás vagy hasisos cigarettát szív; **pipál, szív, tép...**

pang ige; hiányzik neki a drog; **kattog, feszül...**

pangás fn; nem lehet kapni drogot; *Pangás van.*

papír fn; 1. cigarettapapír 2. marihuanás cigarettába való szűrő 3. LSD

papper fn; LSD

para fn; 1. félelem a lebukástól 2. a drog hatására kialakuló félelem, szorongás

pedrés, pödrés fn; marihuanás cigaretta készítése

pipa fn; pipa, melyből a marihuanát vagy hasist szívják el

por fn; 1. heroin 2. speed

pörög ige; fel van dobódva a drogtól, mozgáskényszere van, általában speedet vagy extasyt fogyasztókra jellemző

pszilocibin fn; a hallucinogén gomba hatóanyaga

punya, punnyadás fn; közöny, unalom, ami egy idő után rátelepszik a marihuanát gyakran fogyasztó emberekre

R

ráflessel ige; a kábítószernek van egy olyan hatása, hogy az apró dolgokat felnagyítja tőle az ember, és túl sokat foglalkozik velük, a fless szóval kifejezve ez pozitív érzés; **rákattan**

rajta van ige; érzi a drog hatását, pozitív

rakéta fn; marihuanás cigaretta

reccsen van ige; rosszul van a drogtól

roll fn; rollpapír, cigarettapapír

rongál ige; kábítószer negatív hatása; *Be van rongálva.*

S

sapka fn; hallucinogén gomba

sátgán fn; < olyan marihuanás cigaretta, amiben két **csiga** van – így duplán jön belőle a füst, és jobban **beüt**, a dupla csövű fegyverről kapta nevét > [*<ang. shotgun magy. 'u.a.'*]

sát (shot) fn; < amikor a marihuanás cigi jó része már leégett, így rövid, az egyik személy a szájába veszi fordítva (tehát hogy a szájüregben legyen a parázsló része) és a szűrőre ráharap, majd

óvatosan fújni kezd, a vele szorosan szemben álló személy pedig ezt a füstöt szívja le a tüdejébe. Így sokkal erősebb a hatás. A szájukat csaknem összeérintve végzik a műveletet. > [>ang. shot 'lövés']

sav fn; LSD

sípol ige; kábítószer hiánya van; **kattog, feszül..**

sodor ige; marihuánás cigarettát készít; **teker, pödör, alkot...**

spangli fn; marihuánás cigaretta; **spanyó, rakéta, rakesz...**

sport fn; speed

spuri fn; speed

SZ

szar fn; hasis vagy marihuana

szárított virág fn; marihuana

szipákolni ige; 1. marihuánás cigarettát szívni 2. speedet felszívni az orrba

szittyózni ige; marihuánás cigit szívni

szmók, szmóka fn; marihuana

sztondul ige; kábítószer hatására furcsán viselkedik

T

tabi, teletabi fn; tréf; extasy

tajkész ige; nagyon erősen hat rá a drog

téhácé fn; THC<

tetrahydrocannabinoid, a marihuana hatóanyaga

tekerés ige; marihuánás cigaretta készítése

téma fn; drog

témárium fn; drog

tép, tépés ige; marihuana fogyasztása

tér fn; kokain

tiszta mn; 1. nincs a szervezetében drog 2. a drog minősége jó, tiszta (pl.: a speedbe nincs aszpirin keverve)

tol ige; drogot fogyaszt (akármilyen drogra használható)

toppon van ige; jó kedély alakul ki a drog hatására

tornacipő fn; speed; **gyors, spuri...**

trinyó fn; LSD; **papír, pépör, lap, Eles Dénes...**

trip fn; 1. LSD 2. gomba 3. drog okozta mámoros állapot [<ang. trip szl. 'utazás, kirándulás mint drogos élmény']

trombita fn; marihuánás cigaretta;

rakéta, spangli, spanyó, rakesz, cigi...

trotty mn; nagyon intenzív drogos állapot, pozitív és negatív töltettel is használható; **trottyon van, készen van, megorult...**

túlszív ige; túllépte azt a határt, amíg a marihuana fogyasztása pozitív élményt okoz, ezért rosszullet vagy elalvás lép fel; **bezombul, besztondul**

U-Ú

újság fn; marihuana; *Mi újság?:* Tudsz füvet?

utazás fn; drog hatására fellépő állapot; **trip**

V-W

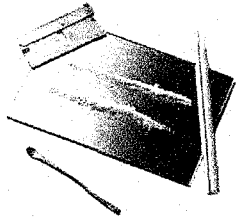
valóságfless fn; amikor elmúlik a drog hatása, és minden megint

ugyanolyan mint azelőtt – általában
negatív töltetű szó
víd (weed) fn; marihuana [*<ang.
szl. weed 'u.a.'*]

Z

zárva van a piac nem lehet drogot
kapni; **para van, oltás**
zöld fn; marihuana; **zöldség, zözi,**
zizi, gambi...
zöldkód fn; a marihuánás állapot
kifejezésére szolgáló szó; **zöldkód**
van érvényben
zözi fn; ld. zöld
zucc fn; kábítószer; **cucc, anyag,**
motyó...
zuhan ige; drog hatása alatt áll,
lehet pozitív (ez a gyakoribb) vagy
negatív töltetű szó

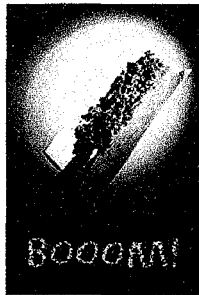
Illusztráció

kicsírozott kokain

készül az utca

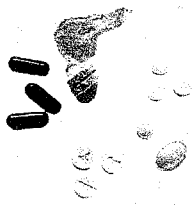
csiga, cigipapír és kannabisz

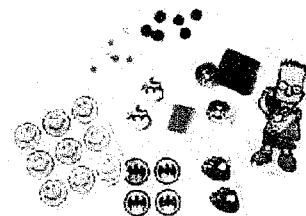
marihuana, hasis

pszilocibin gomba

extasy tabletták

LSD bélyegek

24 db-os LSD bélyeg

IRODALOM

- ANTHONY GIDDENS (1997): *Szociológia*. Budapest. 138—39, 146—69.
- CSIKÓS KRISZTINA (1999): *Heroinból kukac? Szóalkotásmódok a magyarországi kábítószerfogyasztók szlengjében*. Szakdolgozat. Szeged. URL: http://www.klte.hu/szleng/hu_slang/htm. (2006.03.15)
- ERIC PARTRIDGE (2002) *Szleng ma és tegnap*. In: *A szlengkutatás 111 éve*. Szerk.: VÁRNAI JUDIT SZILVIA, KIS TAMÁS. Debrecen. http://www.netarchivum.klte.hu/szleng/hu_slang/htm.
- FAZEKAS ERZSÉBET (1993): *A kábítószeresek nyelvhasználatáról*. In: *Egyetemi Szociolingvisztikai Dolgozatok 1. sz.*: 42—59. Budapest.
- GILBERT K. CHESTERTON (1901): *A szleng védelme*. URL: http://www.netarchivum.klte.hu/szleng/szl_kut/04_111ev/02chest.doc. (2005.03.15.)
- HOFFMANN OTTÓ (1996): *Szóalkotási módok a 10-14 évesek ifjúsági nyelvében I—II*. Nyr. 120: 294—310., Nyr. 121: 290—307.
- JAROSLAV KUBÁNEK (1990): *A szlengkutatás módszertanáról [A „Zur Methodologie der Slangforschung” c. előadás (In: Problems of Sociolinguistics. I. Sofia, Institute of Bulgarian Language, 105-61) magyar fordítása]* URL: http://www.netarchivum.klte.hu/szleng/hu_slang/htm.
- JÓZSA BARBARA (1995): *A magyarországi kábítószer-fogyasztók szlengje*. Szakdolgozat. Debrecen. URL: http://www.klte.hu/szleng/hu_slang/htm. (2006.03.15)
- KIS TAMÁS (2002): *A hangalaki szóalkotás*. In.: *Köszöntő kötet B. Gergely Piroska tiszteletére* Szerk.: GRÉCZI-ZSOLDOS ENIKŐ – KOVÁCS MÁRIA 104—7. Miskolc. URL: <http://www.netarchivum.klte.hu/cikkek/bgergely.htm>
- KIS TAMÁS (1996): *A magyar szlengkutatás bibliográfiája*. Debrecen
- KIS TAMÁS (1997): *Szemponatok és adalékok a magyar szleng kutatásához*. A szlengkutatás útjai és lehetőségei. Debrecen.
- KIS TAMÁS (1995): *A szleng szótárazhatóságának néhány kérdése*. (Előadás a magyar nyelvészek VI. nemzetközi kongresszusán Egerben). URL: http://www.klte.hu/szleng/hu_slang/htm. (2006.03.15.)
- KIS TAMÁS: *A szleng fogalmáról*. A Hét 2/51—52 (2004. december 16.): 14-15. URL: http://www.klte.hu/szleng/hu_slang/htm. (2006.03.15)
- KIS TAMÁS (1999): *Szubjektív vázlatpontok a szlengkutatás miéértjéről*. MNyj, 37: 293—8. URL: http://www.klte.hu/szleng/hu_slang/htm. (2006.03.15)

Somlyó

- KOLOZSVÁRI GRANDPIERRE EMIL (1979): *Utazás az argó körü.* Kritika 3/5: 39—46.
- PELLE ANDREA (1996): *A tiltás élvezete.* Beszélő 3, 1/ 7. URL: <http://www.fu.web.elte.hu/drogeria/elemzes/htm>. (2006.03.15.)
- RÁCZ JÓZSEF (1989): *Ifjúsági szubkultúrák és fiatalok „devianciák”.* Magyar Pszichiátriai Társaság. Budapest.
- RÁCZ JÓZSEF (2000): *A drogkérdésről - őszintén.* Budapest.
- TALAMASZ CSILLA (2001): *A társadalmi nyelvváltozatok néhány aspektusa a szociolingvisztika tükrében, különös tekintettel a kábítószeresek nyelvhasználatára.* Szakdolgozat. Debrecen.
- VÁNCSA ISTVÁN: *Füvescikk.* Élet és Irodalom 56/18. (2003. május 5.) URL: <http://www.fu.web.elte.hu/drogeria/elemzes/htm>. (2006.03.15.)